

Plafonarea dobânzilor – o măsură potrivnică dezvoltării și incluziunii sociale

În atenția Parlamentului României

Stimați membri ai Parlamentului,

Suntem un grup de cadre didactice, economiști și antreprenori preocupați de politicile publice care afectează climatul de afaceri și bunăstarea populației și dorim să atragem atenția asupra proiectului de lege privind plafonarea dobânzilor.

Instituirea unor plafoane ale ratelor de dobândă la credite își propune să vină în beneficiul populației care, teoretic, se va putea împrumuta mai ieftin decât în prezent. Totuși, există o diferență între scopul declarat al proiectului de lege și consecințele sale reale. **Măsura plafonării dobânzilor este distructivă pentru activitatea de creditare și afectează cu precădere bunăstarea populației cu venituri reduse** – persoanele care lucrează în economia informală și care nu au posibilitatea să contracteze credite de consum la dobânzi mici.

În primul rând, este important să ne amintim lecțiile istoriei. Nu au trecut decât 28 de ani de la îndepărtarea regimului comunist, în timpul căruia prețurile erau stabilite artificial prin decret, cu toate urmările triste: penurie generalizată, introducerea raționalizării, apariția speculei, scăderea nivelului de trai. Însă istoria legiferării unor prețuri maxime este mult mai veche, a fost opera politicianilor iresponsabili și a produs mereu consecințe dezastruoase. Stabilirea unor prețuri maxime este asociată cu decăderea Imperiului Roman. Legea Maximului General, votată în Regimul de Teroare din timpul Revoluției Franceze, care stabilea prețul grânelor, a fost atât de impopulară încât a trebuit abandonată un an mai târziu; *Foutu le maximum!* (*S-a terminat cu prețul maxim*) a strigat populația pe străzile Parisului în vreme ce Robespierre era condus spre ghilotină.

În al doilea rând, este important să înțelegem de ce efectele practice ale prețului maxim sunt diametral opuse intenției celor care îl susțin. Prin decretarea unui preț-plafon statul îi forțază pe oameni să-și trăiască viața altfel decât decid ei în mod voluntar. Ieftinirea artificială a unui produs descurajează producția și reduce oferta totală; cu cât plafonul este stabilit mai jos față de nivelul de piață, cu atât penuria care urmează este mai acută. **Un exemplu recent în acest sens este dispariția imunoglobulinei din cauza refuzului statului de a plăti prețul de piață.**

Dobânda este prețul creditului. Pe piață există numeroase produse de creditare, fiecare cu riscul său și cu dobânda specifică. Plafonarea dobânzilor afectează piața creditului deoarece va scoate în afara legii acele produse de creditare dedicate persoanelor care prezintă un risc ridicat (nu pot prezenta adeverință de venit sau au venituri reduse, nu prezintă garanții). Cei afectați se împart în două categorii:

(1) Debitorii, persoanele care în prezent nu pot contracta un credit imobiliar sau de consum decât la o dobândă mai ridicată decât cea prevăzută în proiectul de lege. **Aceste persoane vor fi excluse**

de pe piața oficială a creditului și vor ajunge clientela sectorului informal. Practic, legea anti-cămătărie riscă să devină o adevărată lege a încurajării cămătăriei. În loc ca situația din România să evolueze spre cea din țările dezvoltate, ea se va îndrepta spre modelul rusesc sau din unele țări africane, unde mii de cămătari oferă „la negru” împrumuturi la dobânzi încă și mai mari. Ca un efect colateral, creșterea cererii pentru creditarea ilegală va stimula criminalitatea, un flagel de care deocamdată România este scutită.

(2) Băncile și instituțiile financiare nebankare, care oferă împrumuturi și care vor descoperi că clientela lor se împrumută și veniturile lor scad. Acestea vor fi stimulate să aducă modificări produselor de creditare, respectiv să schimbe comisioanele, durata, avansul și garanțiile creditului, pentru a recupera pierderile. Creditorii vor fi stimulați să ceară un avans mai mare, să urce comisioanele, să transfere riscul de dobândă la debitor (oferind contracte cu dobândă variabilă), să schimbe moneda creditului, impunând astfel debitorului un risc valutar. La limită, unii creditori vor ieși de pe piață, activitatea lor nefiind viabilă la noile rate de dobândă. Per ansamblu, toate aceste restricții vor agrava situația creditării sectorului privat din România, care este oricum insuficient dezvoltată în comparație cu țările vecine sau cu cele occidentale.

Așa cum atestă studiile Băncii Mondiale, ale Consultative Group to Assist the Poor, ale Comisiei Europene și ale altor instituții internaționale, reprimarea dobânzilor aduce prejudicii în toate țările în dezvoltare (și nu numai) unde a fost aplicată. Astfel, un cunoscut raport al Comisiei Europene arată că restricționarea ratei dobânzii tinde:

- să reducă accesul la credite pentru persoanele sărace;
- să submineze costul transparent al creditului prin creșterea comisioanelor;
- să nu contribuie la reducerea gradului de îndatorare și nici la volumul creditului de consum;
- să limiteze gama produselor de creditare disponibile și, implicit, opțiunile de alegere a utilizatorului de servicii financiare.

De asemenea, din Japonia și SUA până în Nicaragua, din Bolivia până în Kenya și multe alte țări africane, dovezile empirice arată mai multe efecte negative, precum retragerea instituțiilor financiare din activitatea de creditare a persoanelor sărace sau din anumite segmente ale pieței, scăderea numărului de instituții financiare autorizate, creșterea costului total al creditului prin aplicarea unor comisioane și taxe suplimentare, scăderea diversității produselor de creditare, o rată scăzută a creditului în PIB și o incluziune financiară redusă, măsurată prin prisma ponderii populației care accesează împrumuturi.

După cum spune BNR, „gradul de incluziune financiară în România este printre cele mai reduse din Uniunea Europeană. Principalii factori care contribuie la menținerea acestei situații sunt: (i) ponderea ridicată a economiei informale și nivelul scăzut de trai; (ii) nivelul redus al educației financiare, precum și (iii) calitatea și adaptarea redusă a ofertei de servicii financiare la nevoile populației”. Deși evaluarea exactă a dimensiunii economiei informale este greu de făcut, conform unor analize peste 1 milion de persoane nu lucrează în regim legal. Aceste persoane nu pot contracta credite bancare și ele sunt deservite de instituțiile financiare nebankare. Subminarea acestui sector al economiei va provoca atât prejudicii directe (firmelor respective și bugetului statului) cât și efecte indirecte asupra unui grup de populație foarte mare. Ne întrebăm, în acest

context, dacă evaluarea impactul economic și bugetar al propunerii de plafonare a dobânzilor chiar există și dacă da, atunci cum a fost el făcut.

Vă amintim că creditul nu poate fi ieftinit prin decrete sau legi, ci prin încurajarea competiției și a investițiilor, prin combaterea inflației, prin reducerea riscurilor politice și a incertitudinilor asociate cu economia informală. Acestea sunt diferențele dintre România și țările dezvoltate ale UE și până când aceste diferențe nu vor fi atenuate dobânzile din România nu vor putea fi similare cu cele din Germania.

Stimati Parlamentari, dumneavoastră aveți drept obiectiv îmbunătățirea condițiilor de viață ale românilor. În acest caz, este necesară abandonarea ideii de plafonare a dobânzilor și concentrarea pe acele politici care încurajează acumularea de capital, investițiile și locurile de muncă din economia oficială.

Cu deosebită considerație,

Radu Mușetescu, *profesor universitar, Academia de Studii Economice*

Silviu Cerna, *profesor universitar, Universitatea de Vest din Timișoara*

Christian Năsulea, *lector universitar, Universitatea București*

Radu Nechita, *conferențiar universitar, Universitatea Babeș-Bolyai*

Gabriel Mursa, *profesor universitar, Universitatea Alexandru Ioan Cuza*

Gabriel Staicu, *conferențiar universitar, Academia de Studii Economice*

Ovidiu Neacșu, *economist și antreprenor, vicepreședinte SOLIB*

Iulian Tănase, *economist și antreprenor*

Bogdan Călinescu, *director, Institut de Recherche Economiques et Fiscales*

Emil Duhnea, *avocat, Baroul București*

Horațiu Buzatu, *antreprenor*

Vlad Mureșan, *lector universitar, Universitatea Babeș-Bolyai*

Romeo Vatra, *antreprenor*

Gheorghe-Ilie Farte, *conferențiar universitar, Universitatea Alexandru Ioan Cuza*

Ionuț Dobra, *antreprenor*

Eusebiu Burcaș, *antreprenor*

Ciprian Soleriu, *antreprenor*

Octavian Bădescu, *antreprenor*

Emanuel Socaciu, *conferențiar universitar, Universitatea din București*

Bogdan Glăvan, *profesor universitar, Universitatea Româno-Americană*

Cristian Păun, *profesor universitar, Academia de Studii Economice*

Alexandru Butiseacă, *asistent universitar, Universitatea Româno-Americană*

Bogdan Nistoreanu, *lector universitar, Academia de Studii Economice*

Dan Gabriel Dumitrescu, *conferențiar universitar, Academia de Studii Economice*

Adriana Duțescu, *profesor universitar, Academia de Studii Economice*

Shahrazad Hadad, *asistent universitar, Academia de Studii Economice*

Ioana Ceaușu, *asistent universitar, Academia de Studii Economice*

Mihaela Dan, *profesor universitar, Academia de Studii Economice*

Bogdan Dumitrescu, *conferențiar universitar, Academia de Studii Economice*

Simona Chirică, *lector universitar, Academia de Studii Economice*
Georgiana Oana Stănilă, *conferențiar universitar, Academia de Studii Economice*
Eduard Dinu, *profesor universitar, Academia de Studii Economice*
Adrian Mitroi, *conferențiar universitar, Academia de Studii Economice*
Costin Șorici, *conferențiar universitar, Universitatea Ovidius din Constanța*
Mihai Orzan, *profesor universitar, Academia de Studii Economice*
Anca Gherman, *conferențiar universitar, Academia de Studii Economice*
Alina Mihaela Dima, *profesor universitar, Academia de Studii Economice*
Roxana Clodnitchi, *doctor în economie*
Ovidiu Ioan Dumitru, *lector universitar, Academia de Studii Economice*
Tănase Stamule, *lector universitar, Academia de Studii Economice*
Daniel Zgura, *asistent universitar, Academia de Studii Economice*
Cristian Teodor, *asistent universitar, Academia de Studii Economice*
Ramona Igret, *lector universitar, Academia de Studii Economice*
Mădălina Meghisan-Toma, *conferențiar universitar, Academia de Studii Economice*
Ion Anghel, *profesor universitar, Academia de Studii Economice*
Florin Sgardea, *conferențiar universitar, Academia de Studii Economice*
Mihaela Ifirm, *lector universitar, Universitatea Alexandru Ioan Cuza*
Radu Uszkai, *asistent universitar, Academia de Studii Economice*
Radu Ciobanu, *asistent universitar, Academia de Studii Economice*
Mădălina Doroftei, *lector universitar, Academia de Studii Economice*
Tudor Smirna, *asistent universitar, Academia de Studii Economice*
Vlad Topan, *conferențiar universitar, Academia de Studii Economice*
Sorin Anagnoste, *lector universitar, Academia de Studii Economice*